

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 188. Ad Confessionem formaliter integram, præter declarationem
circumstantiarum variantium speciem, necessaria est declaratio
circumstantiarum notabiliter aggravantium intra eamdem speciem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

son, Almainus, Gabriel, Sylvester, Adrianus VI. Cajetanus, Rosella, Petrus & Dominicus Soto, Suarez, Coninck, Vasquez, Tannerus, quos citatos sequitur Morinus ubi supra. Ita etiam Joannes Major in 4. distinct. 17. q. 15. Hollen-
 2309 is de poenit. & remiss. c. omnes num. 22.

Et quidni poenitens tunc posset & deberet complicis personam manifestare, ut peccatum suum confiteretur integrè, illudque integrè confitendo plenam suorum peccatorum remissionem conficeretur? Ne (inquis) complicem diffamet, ipsique apud Confessarium detrahat. Verùm cum varii sint casus, in quibus homo non detrahit proximo, nec ipsum injustè diffamat, tamen peccatum ipsum manifestet; non est cur in casu nostro, potius quàm in istis, proximi detractor, seu injustus diffamator habendus sit. Neque enim manifestatio peccati complicis ex tam legitima causa, detractio est, vel diffamatio injusta. Cum inter legitimas causas nonnullae sint minoris, vel certè non majoris momenti, quàm sit integritas Confessionis, ut constat ex dictis to. 2. circa octavum Decalogi præceptum. Et si occultum proximi peccatum consanguineo, affini, amico sine injuria revelem, ut ab ipsis damnum avertam; quidni & Confessario, ut à propriis peccatis liberer, per integram eorum confessionem? Si denique legitima causa manifestandi Confessario peccatum occultum complicis est sola utilitas mea, v.g. ut Confessarii consiliis, ab importunis personæ complicis suggestionibus liberer: quidni similiter legitima causa sit necessitas mea, ut peccatum meum integrè manifestem, manifestandoque integrè remissionis beneficio perfruar?

Denique, ne cui dubium superfit, veteris ac modernæ Ecclesiæ praxis, decem & amplius sæculorum, apertè ostendit complicis manifestationem, in casu nostro, nec illicitam esse, nec injustam; quin potius necessariam. Moderna quidem quia persona à Confessario sollicitata, à SS. Pontificibus jubetur sollicitantem denuntiare. Veteris autem: quia juxta antiquos Canones Poenitentiales, rei fornicationis, vel adulterii, vel sodomia, cum matre, sorore, fratre, uxore, de circumstantiis istis interrogarentur, proque circumstantiarum istarum varietate variè poenitere juberentur, prout ex S. Basilio, Poenitentiali Romano, Burcardo, Ivone, Concilio Triburienti, Wormaciensi, Arverensi, Tarontensi, Moguntino, Beda, & Theodoro Cantuariensi, Morinus ostendit citato lib. 2. c. 12.

Juxta sanctum tamen Antoninum loco citato, Confessor non debet interrogare specificationem personæ, cum qua poenitens peccavit, nisi in quantum esse circumstantia necessaria dicit; tamen possit & debeat interrogare, dum est circumstantia ejusmodi. Quod ex multiplici capite contingere sapienter observat Hennebellus in Systemate Sacram. Poenit. §. 7. 1.º. ad integritatem confessionis, quando poenitens aliter peccati sui speciem explicare nequit, nec adire Confessarium, cui complex, vel poenitens ignotus sit, nec confessionem suam differre in illud tempus, vel locum, quo talem Confessarium nanciscatur. 2.º. ut convenientia suggerantur media, quibus poenitens à proxima occasione peccati liberetur. 3.º. ut poenitens doceatur, quâ ratione satisfacere possit debito charitatis vel justitiæ, quo tenetur avertera gravia mala, vel complici, vel alicui tertio, vel ipsi etiam Communitati, aut Republicæ imminencia.

Etiam si tamen manifestatio personæ complicis, neque ex illis causis, neque ex similibus foret circumstantia necessaria dicit: si equidem foret valde utilis, vel poenitenti (v.g. ut consiliis & monitis Confessarii adjuvaretur contra importunas complicis suggestiones) vel complici, vel utriusque,

etiam bono communi, interrogaretque Confessarius ex charitate, non ex curiositate, volens proficere, non obesse, licita foret interrogatio, saltem si nulla inde mala aliunde imminerent, v.g. nulla irreverentia Sacramenti, nulla vel in speciem fractio sigilli. Hæc est omnium propè Doctorem sententia, inquit Morinus loco citato c. 16. n. 9. nominatim referens Sylvestrum, Angelum, Medinam, Navarum, & Suarez disp. 34. sect. 1. ubi ad idem profert ingentem Scholasticorum antiquorum & recentiorum turbam, præclarasque reddit hujus licentiæ rationes. Imò D. Antoninus ibidem existimat complicem licitè manifestari Confessario, solum ut Confessarius pro complice Deum precetur, præsertim si Confessarius vir sanctus habeatur. Quod tamen minus videtur admitendum: cum notitia complicis necessaria non sit ad orandum pro ipso.

CAPUT CLXXXVIII.

Ad Confessionem formaliter integram, præter declarationem circumstantiarum variantium speciem, necessaria est declaratio circumstantiarum notabiliter aggravantium intra eandem speciem.

Ita Catechismus Romanus p. 2. c. 5. n. 41. his verbis: neque verò solum peccata gravia narrando explicare oportet, verùm etiam illa que nunquamque peccatum circumstant, & pravitatem valde augent. Sic Catechismus exemplificans in sorto: si quis auream nummum fuerit, levius omnino peccat, quàm qui centum, vel ducentos, vel ingentem aliquam auri vim. Hæc igitur enumeranda sunt. Quæ verò pravitatem rei magnoperè non augent, sine crimine omitti possunt. Ita etiam S. Carolus Borromeus Actor. p. 4. de Instruēt. Confessar. Confessarius esse debet instructus, quoniam sint circumstantiæ peccati mutant speciem; quæ notabiliter aggravantes. Quia tam ista quàm illa circumstantiæ necessario explicandæ sunt in confessione. Ita denique Aletius, Richardus, Resolutus, Doctor noster Baconius, Aureolus, Major, Victoria, Cajetanus, Dominicus Soto, Melchior Canus, Bannez, Suarez, Sanchez, Sylvius, Vincentius Baronius, Hennequierus, Bonasperi, alique non pauci.

Profertur quidem in contrarium S. Thomas, S. Bonaventura, Albertus Magnus, alique Veteres. Sed Vincentius Baronius disp. 2. contra Amadeum sect. 3. a. 2. §. 2. post Suarezium demonstrat, D. Thomam ab assertionem nostram non dissentire, quoad circumstantias idoneas ad novum peccatum mortale constituendum: quavis enim non constituant novum peccatum mortale formaliter; constituant virtualiter & æquipollenter, seu æquipollenter; & nihil refert, quid de æquipollentibus fiat. Doctores ex l. fin. ff. mandati. Et fuse Gutierrez l. 3. qq. præctice civilium q. 15. n. 18. De iis proinde circumstantiis, speciem minime mutantibus; loquitur S. Thomas, quæ novum mortale peccatum nec formaliter, nec æquipollenter constituunt. Eodemque sensu loqui censetur Albertus Magnus, Bonaventura, alique Veteres. Maxime cum à plerisque eorum aliter sumantur voces istæ, mutant speciem, quàm à Modernis accipiuntur. Dicuntur enim circumstantiæ ista mutare speciem, quæ malitiam addunt mortalem. Testis est doctissimus Molanus in Compendio Theologiæ suæ Practicæ tr. 1. c. 10. ubi sic: sunt denique circumstantiæ aggravantes, de quibus explicandæ sunt, quæ speciem peccati mutant. ... Dicitur omnis circumstantia speciem mutare, ut Adrianus explicuit, quæ novam culpæ mortalis rationem adducit.

¶ 15 Dicimus ergo confitendas eas circumstantias, quæ licet speciem peccati non mutant, augment tamen usque ad eod peccatum, ut sive formaliter, sive æquipollenter addant novam malitiam mortalem.

¶ 16 Probat 1.º. quia quando circumstantia, seu formaliter, seu æquipollenter, superaddit novam malitiam mortalem, quisquis illum omittit confiteri, æquipollenter omittit confiteri unum peccatum mortale, atque ita non magis confitetur integrè, quàm si omitteret novum formaliter peccatum confiteri. Sicut enim nihil refert, quid de æquipollentibus fiat (ut supra dictum est) sic nihil refert, quid de æquipollentibus omittatur.

¶ 17 Confirmatur & illustratur argumentum, quia circumstantiæ intra eandem speciem notabiliter aggravantes peccatum mortale virtualiter & æquipollenter multiplicat. Siquidem furtum centum aureorum virtualiter & æquipollenter est centum furta, quorum singula sint unitus auri. Quemadmodum unus idemque voluntatis actus, quo decem concupisco personas, virtualiter & æquipollenter est decem actus, quorum singuli in singulas tendunt personas. Quod sensibilius apparet, si singula illæ personæ moraliter specie differant, quarum scilicet una sit mater, altera filia, tertia soror, quarta monialis, &c. Manifestum est enim, quod actus unus, quo decem hujusmodi personas concupisco, virtualiter & æquipollenter est decem actus specie diversi, quorum unus tendat in matrem, alius in filiam, tertius in sororem, quartus in monialem, &c. Unde sic argumentor: qui non confitetur quot specie personas concupierit. Similiter ergo non facit confessionem formaliter integram, quisquis non confitetur quot numero personas concupierit. Proinde ad confessionem formaliter integram tam confitenda est virtualis & æquipollens multiplicatio numerica, quàm virtualis & æquipollens multiplicatio specifica peccatorum. Quemadmodum enim virtualis ista multiplicatio specifica confitenda est ex necessitate confitendi omnia mortalia secundum speciem; sic virtualis illa multiplicatio numerica confitenda est ex necessitate confitendi omnia mortalia secundum numerum. Et sicut non confitetur omnia mortalia secundum speciem, qui non confitetur omnem speciem, seu formaliter, seu virtualiter & æquipollenter talem; sic non confitetur omnia mortalia secundum numerum, qui non confitetur omnem numerum, seu formaliter, seu virtualiter & æquipollenter talem.

¶ 18 Probat 2.º. quia eadem rationes, quæ (Judice Tridentino) probant necessitatem confitendi circumstantias speciem mutant, pariter probant necessitatem confitendi circumstantias notabiliter intra eandem speciem aggravantes. Inde enim Tridentinum sess. 14. c. 5. probat, *eas circumstantias in confessione esse explicandas, quæ speciem peccati mutant: eò quòd (inquit) sine illis peccata ipsa neque à penitensibus integrè exponantur, nec Judicibus innotescant; Et fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè censere possint, Et poenam quam oportet pro illis penitensibus imponere.* Inde (inquam) Tridentinum probat, circumstantias speciem mutant, ex voluntate & institutione Christi esse necessariò confitendas. Ex iisdem quoque rationibus probat, oportere à penitensibus recitari omnia peccata mortalia, etiamsi occultissima illa sint, Et tantùm adversus duo ultima Decalogi præcepta commissa: quia nonnunquam animam gravius sanciant, quàm quæ in manifesto committuntur. Itaque nisi peccatorum gravitas Sacerdotibus innotescat, de peccatorum gravitate rectè censere non possunt, neque æquitatem in panis in-

jungendis servare. Sicut eam servare non possunt forenses Judices, incognitâ criminum gravitate.

Istæ ergo sunt rationes, ob quas occultissima peccata, & circumstantias speciem mutant, ex Christi voluntate & institutione oportet confiteri. Quia Sacramentum Penitentiae Christus instituit per modum sacramentalis iudicii, ad normam forensis iudicii, in quo sicut Jdex nequit iudicium ferre incognitâ causâ, nec de gravitate criminum rectè censere, nec æquitatem in panis injungendis servare, nisi causa rei, cum tota sua gravitate, ipsi innotescat; ita nec Sacerdos in sacramentali iudicio.

Atqui istæ rationes æqualiter militat pro circumstantiis notabiliter intra eandem speciem aggravantibus, quàm pro speciem mutantibus, & peccatis occultissimis. Si ergo Tridentinum inde benè probavit circumstantias speciem mutant, & peccata occultissima, ex Christi institutione necessariò confitenda; benè etiam probatur circumstantias intra eandem speciem notabiliter aggravantes, ex eadem Christi institutione necessariò confitendas. Vel enim probant efficaciter utrumque, vel neutrum. Cùmque natura sacramentalis iudicii utrumque pariter exigit, vel ex natura sacramentalis iudicii utrumque legitime inferatur, vel neutrum.

Neque hoc argumentum enervari potest, dicendo, quòd in positivis legibus non valeat argumentum à pari. Neque enim à pari hic argumentatur, ab una lege positiva ad aliam; sed argumentum nostrum, sicut & Tridentini, est ex natura sacramentalis iudicii; quod cum Christus instituerit ad normam aliorum iudiciorum, quæ ut legitime procedant, oportet causam, de qua agitur, integrè iudicibus sic innotescere, ut de gravitate criminum rectè censere, poenamque quam oportet, imponere possint: quemadmodum ex hoc rectè inferitur necessitas confitendi circumstantias speciem mutant, peccataque etiam occultissima, ut de peccatorum gravitate rectè censere possint, &c. ita & necessitas confitendi circumstantias notabiliter intra eandem speciem aggravantes, ob eandem rationem. Maxime cum reus in forensi iudicio tam cogatur has, quàm illas circumstantias iudicibus aperire.

Non potest etiam argumentum nostrum enervari, dicendo, quòd si ita esset, Tridentinum æquè unum atque alterum determinasset. Idè enim non determinavit, quia intentum ipse non fuit hac in re determinare controversias Scholasticorum inter se, sed controversias hereticorum cum Catholicis. Propter hoc enim fuit congregatum, non propter illud. Controversiæ verò hereticorum contra Catholicos in eo versabantur, quòd heretici negarent confitenda peccata interna, si forent occulta, negarent etiam peccata externa confitenda in speciali, sed sufficere vellent ea confiteri in generali. Utrique isti errori contrariatur determinatio Concilii Tridentini, de confitendis peccatis internis, etiam occultissimis, deque confitendis omnibus mortalibus quoad speciem, numerum, & circumstantias speciem mutant. Nec ad confutandos errores illos opus fuit, ut quæstionem nostram determinaret.

Tertium pro assertionem argumentum petit ex eo, quòd quamvis Tridentinum quæstionem presentem definitivè non determinaverit, ei tamen plurimum favit, non solum eas affirèndo rationes pro necessitate confitendi circumstantias speciem mutant, quæ æqualiter militat pro necessitate confitendi notabiliter intra eandem speciem aggravantes: verùm etiam dum citato c. 5. dixit, necessariam esse mortalium omnium apertam & verècundam confessionem. Neque enim apertam & verècundam est confessio, in qua malitia

longè gravior reticetur, solum expressâ longè leviori. At verò sæpè contingit, malitiam circumstantiæ aggravantis intra eandem speciem, longè graviozem esse illâ quæ mutat speciem. Si ergo aperta & verecunda confessio requirit confessionem hujus, multò magis illius. Ratio namque, ob quam faciendâ est aperta verecundaque confessio peccatorum, non tam species est, quam gravitas malitiæ: utpote quâ deficiente, ne ipsa quidem malitiæ species confitenda sunt peccata externa & manifesta, verùm etiam interna, etiam occultissima, quia nonnunquam gravius faciunt iis quæ in aperto sunt. Igitur de mente ejusdem non solum confitenda sunt circumstantiæ mutantis speciem, verùm etiam notabiliter intra eandem speciem aggravantes, quia nonnunquam gravius faciunt iis quæ speciem mutant. Ubi enim eadem ratio legis, eadem lex. Unde Melchior Canus ait, metaphysicam esse intentionem, exigere confessionem circumstantiarum mutantium speciem, & non earum quæ malitiam plerùmque longè graviozem reddunt, non mutatâ specie, quàm illâ quæ speciem mutant.

Quartum denique argumentum petitur ex absurdis consequentibus ex opposita sententia. Utpote ex qua sequitur, integrè, apertè, & verecundè confiteri, 1.º cum qui postquam uno ictu occidit decem, solum dicit: *semel homicidavi*. 2.º postquam uno voluntatis actu voluit occidere centum, vel adulterari, aut fornicari cum centum, solum dicit: *semel habui voluntatem homicidandi, adulterandi, fornicandi*. 3.º postquam uno consilio induxit centem personas ad adulterandum, fornicandum, homicidandum, blasphemandum, maledicendum, furandum, &c. solum dicit: *semel induxi ad adulterandum, fornicandum, &c.* 4.º postquam rem habuit cum matre, filia, sorore (in sententia quæ gradus omnes consanguinitatis, ac per consequens omnes incestus ponit ejusdem speciei) solum dicit: *commisi incestum*. 5.º postquam rem habuit cum Sacerdote Religioso, solum dicit: *rem habui cum homine ligato voto castitatis*. 6.º postquam stavit toto anno non jejunare, vel Sacrum non audire, vel Horas non recitare, solum dicit: *semel habui voluntatem non jejunandi, vel Sacrum non audiendi, vel Horas non recitandi*. 7.º postquam totâ nocte tactus & aspectus turpes habuit cum femina, & sub fine noctis semel tantum cum ea rem habuit, solum dicit: *semel habui rem cum femina*. Et alia ejusmodi, quæ licet novioribus quibusdam Casuistis non videantur absurda, communi tamen fidelium sensui absurda videntur. Et verò in hujusmodi rebus indoctum vulgus melius plerùmque sapit, quàm noviores illi Theologi. Egregia quippe confessionis integritas, & insignis verecundia, dum præcipua peccati gravitas reticetur, leviori dumtaxat manifestatâ.

Solvuntur objectiones.

Objectiones 1.º. Tridentinum loco citato tradit accuratam explicationem necessariò confitentorum, nec tamen loquitur de circumstantiis in eadem specie notabiliter aggravantibus.

Respondeo 1.º. solum tradere accuratam explicationem, quantum necesse est ad confutandos errores hæreticorum, prout colligitur ex eo quòd explicitè non declarat, utrum mortalia dubia sint confitenda, utrum ad integritatem confessionis manifestanda sit persona complicis, &c.

Respondeo 2.º. licet explicitè non loquatur de circumstantiis in eadem specie aggravantibus; loquitur implicitè, uti vidimus n. 2323.

Objectiones 2.º. assertio nostra fideles, etiam peritiores, innumeris exponit periculis, circa valorem

sua confessionis. Cum difficulter scire possint quæ circumstantiæ notabiliter aggravent.

Respondeo negando antecedens. Neque enim asserimus, eas necessariò confitendas necessitate Sacramenti; sed necessitate præcepti, tunc solum obligantis, quando circumstantiarum illarum notabilitas dignoscitur, vel de ea rationabiliter dubitatur.

Objectiones 3.º. circumstantiæ se tenentes ex parte actûs, ut duratio, intensio, libertas, &c. sunt cognitu valdè difficiles. Neque enim statim habemus, quâ metri possimus actuum nostrorum intensiorem, & ne ipse quidem Confessarius scire potest, quanam præcisè intensio, vel duratio affectûs notabiliter aggravet mortale peccatum. Propter hoc argumentum plerique excipiunt circumstantias se tenentes ex parte actûs, quarum (inquunt) confessionem Christus idèd non exigit, ne alioqui poenitentes innumerabilibus scrupulis & anxietatibus expositi sint. Et idèd vix ullus Confessarius interrogat de intensione affectûs, &c.

Respondeo aliquas ex iis facillè cognoscibiles esse, ut durationem, si fuerit valdè notabilis. Et idèd prudentes Confessarios interrogare diurnitatem actûs, v. g. quamdiù duraverit odium proximi, quamdiù peccator hæserit in cogitatione morbosa, in prava concupiscentia, &c. Quantum ad intensiorem & libertatem, de ea rariùs interrogant, quia frequenter non sunt circumstantiæ notabiliter aggravantes, & quia intensiorem vix percipimus, nisi in actu externo causaverit operandi modum notabiliter extraordinarium, ut si quis occidit inimicum multoties post mortem confodit, vel de eo voluntatem habuerit. Quo casu confitenda est, confitenturque timorati. Ita Gabriel, Marfilii, Toletus, Sylvius, &c.

Objectiones 4.º. qui multis tactibus & aspectibus ante fornicationem inforidit, unius fornicationis confessione satisfacit, tamen malitia fornicationis per tactus illos & aspectus notabiliter aggravetur; utpote quorum singuli scortum forent peccata mortalia.

Respondeo hòc idèd esse, quia ex confessione fornicationis Confessarius à communiter accidentibus eos satis intelligit. Si tamen notabile quiddam in iis accidisset præter ordinariùm modum, exprimi deberet, ut si quis totâ nocte in tactibus & aspectibus feminae consumptâ, semel dumtaxat cum ea sub fine noctis fornicatus esset. Neque enim satisfaceret dicendo: *semel fornicatus sum*.

CAPUT CLXXXIX.

Ad hoc ut Confessio formaliter integra sit, peccata dubia necessariò confitenda sunt ut dubia.

Peccatum dupliciter potest esse dubium, positivè & negativè. *Positivè*, quando probabiles ob conjecturas probabiliter judicat quis se peccasse; quamvis non sine probabili formidine de opposito. *Negativè*, quando intellectus hinc inde suspensus hæsitât, ob conjecturas hinc inde æqualiter probabiles, ita ut non magis judicet se peccasse, quàm non peccasse. Unde negativè dubium hic non est illud, de quo nulla vel levis est ratio dubitandi; cum dubium, quod sine ulla, vel nonnisi cum levi ratione procedit, moraliter non mereatur rationem dubii, sed scrupuli.

Porro tripliciter peccatum esse potest negativè dubium. 1.º. quoad substantiam, quando aliquis dubitat, an illud commiserit. 2.º. quoad qualitatem, quando dubitat de peccato commisso, an sit mortale. 3.º. quoad confessionem, quando dubitat an illud confessus fuerit.

Peccata itaque positivè dubia, quæ quis probabiliter, etsi non absque probabili formidine oppositi;